

Издава:
Книгоиздателска къща „Труд“ ЕООД

Управител
Венелина Гочева

1202 София, ул. „Св. св. Кирил и Методий“ № 84, етаж 3
тел. 942/2375; office@trud.cc

РЕАЛИЗИРАНО С ПОДКРЕПАТА НА НАЦИОНАЛЕН
ФОНД „КУЛТУРА“

Редактори и съставители *Надежда Делева,*
Мирослава Бенковска
Коректор *Антоанела Станева*
Технически редактор *Стефка Иванова*
Фотографии *Георги Кюпранов – Генк*

Формат 70x100/16
Ръкописи не се връщат и не се рецензират.

Печатница „Инвестпрес“ ООД

РОМАН

Луиджи Лунари

Луиджи Лунари (1934–2019) е италиански драматург, киносценарист, литературен критик и преводач. Роден в Милано. Получава висшето си образование там, като юрист, след което изучава изкуството на музикалната композиция и дирижирането на оркестър. В началото на 60-те години на миналия век започва да се увлича от театъра, а в средата на 60-те години излиза пиесата му „Инцидент“. Автор на няколко романа и на повече от 30 пиеси, главно комедии. Пиесата му „Трима на люлката“ (Tre sull'altalena, 1989) става широко известна извън Италия; преведена е на 25 езика и е поставена в театри по целия свят, също и у нас. В продължение на двацет години Лунари сътрудничи на Малкия театър на Милано (il Piccolo Teatro di Milano). Известен е и преводите си на Молиер и други френски автори.

МАЕСТРОТО И МАЛКИТЕ ОТ ПИКОЛО ТЕАТРО...

Театрален роман

Превод от италиански Огнян Стамболиев

Този малък роман е написан през 1990 година и започна по-скоро като спонтанен запис на моите забавни спомени от двадесетте години, които прекарах сред стените на *Piccolo Teatro* (Малкия театър) в Милано. Нямах представа какво ще излезе от това, може би историята на един любителски театър. Но скоро вътрешната сила на героя, наречен Маестрото, ме привлече. Очертанията на романа възникнаха спонтанно, като в центъра беше портретът на този велик човек – Джорджо Стрелер. Портретът му се оказа ироничен, на моменти малко саркастичен, което по никакъв начин не отмени огромното ми уважение към него и ни най-малко не накърни художествено-поетичния му образ, проявен в моменти на човешка слабост и уязвимост, поради което личността като главен герой придоби нужната сложност и обемност, като при това възбуди съчувствие доста по-голямо, отколкото предизвика в действителност...

Още първото издание на книгата имаше огромен успех и получи значително одобрение от читателите. В книжарницата до *Piccolo Teatro* моментално бяха разпродадени всички екземпляри, доставени от издателството...

Но въпреки това – и това е съвсем разбираемо в нашата долина на скръбта, където свободата на изразяване често е свързана с разрешение „свише“, отгоре – малцина се осмелиха открито да оценят текста положително. Сериозни отзиви практически почти нямаше. А и онези, които се появиха по-късно,

също не ме задоволиха. Театралните критици, така щедри към мен зад кулисите, сякаш изчезнаха от хоризонта, при това със скорост, обратно пропорционална на близостта им до Маестрото...

Имаше и мнозина, които възмутени, започнаха да ме обвиняват, че съм бил обидил Негово Величество. Тези хора бяха абсолютно неспособни да разберат, че не е необичайно един човек да съчетава величие на сцената с окаяна личност извън нея или как отдаден ученик като мен може да критикува недосегаем Учител в духа на Данте, който постави своя учител *Brunetto Latini* по дяволите...

В самия *Piccolo Teatro* работниците и служителите се разделиха на две групи. Първите се обидиха, щом разпознаха себе си в героите от книгата, вторите пък се зарадваха, че не са включени в списъка им.

А какво да кажа за самия *Strehler*? Прочете ли е книгата или не? Според мнозина я беше прочел. А аз мисля, че по-скоро я бе прелистил набързо, подбирайки тук-там отделни фрази. Такъв беше и с характерът му: да не се спира на онова, което не му харесва, просто да го изхвърля от своя свят. Свят, изграден изключително от собствените му идеи и желания. Разбира се, че книгата съвсем не му хареса. И вместо – както мнозина го съветваха – да я не ѝ обърне внимание, той започна съдебно дело, искайки от мен и от директорите на трите вестника, публикували откъси от книгата, утопична сума за морални щети от девет милиарда лири! Писах му, че ще умрем, без да дочакаме охлюва на италианското правосъдие да допълзи до едно или друго решение.

Прогнозата ми, разбира се, се сбъдна, макар и наполовина: великият Джорджо Стрелер почина и случаят беше приключен...

* * *

Като се връщам към романа, бих искал да подчертая една от основните му характеристики: абсолютната автентичност и точност на всички детайли, съставляващи тази невероятна, на пръв поглед неправдоподобна история. Всичко, написано в него,

е реална хроника на реални събития. Обичам да си спомням как Жак Ласал, тогавашен директор на *Comédie Française* и ентусиазиран читател на тази книга, се обади на един от своите приятели от Пиколо, за да разбере дали всичко в нея е правилно. Последва чудесен отговор: не, не всички, едно от имената, дадени от автора, започва не с V, а с W!

Луиджи Лунари

ЛУИДЖИ ЛУНАРИ ВЕЛИКИЯТ МАЕСТРО И МАЛКИТЕ ОТ ПИКОЛО ТЕАТРО...

Участват:

Маестро и още:

Паоло Нуволари, Силвия, Тина Нинки, Джовани Солерци, Мария Д'Априле, Адолфо, Ернесто Паница, Долиани, Карло Вали, Сузана Понча, Грегорио Италия, Джузепина Карули, Франчино, Карло Батистоци, Енрико Дамико, Ламберто Поджоти, Андреина Ди Джиона, Джулия Де Лазари, Реджина Димидо, Ани Соя, Долорес Равели, Милена, Тересита, Акиле Пирано, Лучано Черони, Прела, Ренато дел Кардине, Луиджи Лунари, Хенинг Дуден, Мариса Минети, Луиза Спанятели, Омелия Ангеда, Винисио Киети, Пиервилани.

А също и:

Михаил Горбачов, Паоло Поли, Джакомо Леопарди, Еудженио Монтале, Фьодор Достоевски, Бертолт Брехт, Йохан Волфганг Гьоте, Галилео, Рафаела Кара, Мао Дзъдун, мис Италия 1990, Мария от Магдала (Магдалена), Назарянинът (Исус) и други...

Глава първа

Това беше един от онези редки случаи, когато Маестрото се появи в Театъра в един свободен от репетиции ден. В подобни моменти, обикновено седнал на бюрото си, слушаше с нарастващо раздражение докладите за всичко, което се бе случило в Театъра по време на неговото отсъствие. Застанали прави,

в полукръг пред масата, служителите с всеотдайност и страх изливаха проблемите и мъките си. Много от техните тревоги се бяха натрупали, докато той беше в Мароко, в супермодерна арабско-американска клиника за лечение по специална технология, която върна естествения блясък на кожата и косата му.

Времето течеше бързо: вечерта го чакаше полет за Рим, където трябваше да участва във важно заседание на Сената, а на следващата сутрин го чакаше друг полет за Париж. Нуволари, бивш шампион във формула едно, а сега шофьор на Театъра, който откара Маестрото до Малпенса по обяд, вече беше на път за Франция, натоварил багажника на колата с два куфара с книги и дрехи – главно пуловери тип „поло“. В Париж щеше закара Маестрото направо от летището в Министерството на културата, където имаше уговорена среща с министъра, а оттам – в Киберон, в прочутата клиника „Луизон Бобет“, където в навечерието на новия театрален сезон, той щеше да се подложи на курс за прочистване на тялото с помощта на нови суперпрепарати от новооткрити чудотворни водорасли.

С други думи, всяка минута беше ценна. Още от сутринта Маестрото бе обзет от онова трескаво вълнение, което се появяваше винаги когато трябваше да свърши куп неща, при това за най-кратко време. И той се втурна към Театъра точно в един часа следобед, което естествено означаваше отмяна на обедната почивка за всички. Отвори вратата с решителното движение на човек, който винаги бърза, и се втурна по коридора към кабинета си, за да изпълни обичайния ритуал: хвърли шлифера си на дивана, внимателно подреди всички моливи, писалки и папки на бюрото и накрая седна в любимия си въртящ стол от желязо и кожа и вече изтощен от онова, което го чакаше, се облегна назад. Огледа служителите, които междуременно вече изпълниха кабинета, и започна да им разказва новините за престоя си в Мароко: какви алчни негодници били докторите, как храната била гадна, как не могъл да се почувства спокойно и добре.

Въпреки това си личеше, че е в добро настроение, което не беше развалено дори от един нетактичен лапсус на синьора Тина

Нинки, уважително наричана от служителите Старата дама, дългогодишната, постоянна и неостаряваща шефка на секретариата му.

Все пак срещата протече спокойно. Ръководителите на отделните служби в Театъра се редуваха да докладват на Маестрото за състоянието на нещата и да формулират неотложните си нужди. А той, както обикновено, реагираше мигновено, произнасяше разни латински сентенции, заглушаваше страстите, бързаше, спъваше се, правеше си бележки в една тетрадка. Всичко това създаваше впечатление за максимална ефективност на процеса: „Да!“, „Не!“, „Утре!“, „Ще направя това лично!“, „Ще му се обадя!“, „Нищо не може да бъде готово“, „Оставете го на мира!“, „Ще видите, той ще се съгласи, няма да ходи никъде!“. Само помислете, в един миг се реши нещо, което всеки от тях, напругайки се толкова дълго, не можеше да реши сам! Е, кои са те след това, ако не банда нищожни идиоти? След като приключи с няколко по-чувствителни въпроса, той стана и разпервайки ръце, досущ като Христос на кръста, възкликна:

– Приятели мои! Току-що долетях от Мароко, а тази вечер ще трябва да съм в Рим, утре пък – в Париж, вдругиден, ако, разбира се, не умра от умора, чак в Киберон! Всеки друг жив човек на тази земя, след такъв тежък полет и такава кошмарна нощ би останал вкъщи и да спи, но аз съм, както виждате, тук с вас, скъпи мои! Освен това, вече е два и половина, а по това време нали всички нормални хора обядват, спокойни, протягат крака под масата, а ето, че аз още седя в офиса, където ме занимават със своите прожектори, които някой не бил донесъл, с пари за едипакво си, които в момента не достигали, с пожарникари, които не знаели какво искат! Ако очаквате сега смъртта ми, кажете ми го направо, поне ще помисля как да се държа в тази ситуация! И не можете да отречете, че не правя всичко за вас, затова, моля ви, коленопреклонно, не ме притеснявайте толкова много, защото ще си помисля, че вие, скъпи мои, наистина искате смъртта ми!

И както често го правеше по този начин, и този път той се опита да внуши комплекс за вина в душите на всички нас, като

накрая само с едно махване на ръка заглуши хора от протестиращи гласове:

– Братя мои, признавам, наистина, страхотни сте, но трябва да се научите на нещо много важно – да решавате всички технически проблеми сами! Търкания със спонсори, забавяне на строителството – всичко това са въпроси, с които вие сте добре запознати, не искам да кажа по-добре от мен, но поне не по-лошо. И затова: имайте съвест, направете всичко това сами! Съберете се, обсъдете и ми предложете своите най-добри решения. Ето така трябва да работим с вас! А сега, извинете, трябва да отида при шивача, после при фризьора, а имам и полет точно в осем. Съгласете се с мен, такъв е животът!

Но срещата не свърши дотук. Гласът дойде от Старата дама, която този ден имаше съдбата да служи като източник на дребни проблеми. И тя застана пред бюрото му, като с трепереща от старост ръка му подаде лист хартия, сгънат на четири:

– Това е писмо от Профсъюзния комитет на техническите служители, искат среща с вас...

Маестрото я зяпна учудено: профсъюжен комитет на техническите служители?! Няма ли достатъчно работа, та да се среща сега с тях?! С тези тъпащи, които знаят само да искат увеличение на заплатите и да и търсят работа за близките си!

– Но защо с мен? – развъълнува се Маестрото.

– Ами, защото ти си директорът, Джорджо... – напомни му синьора Нинки вече със сладък тон.

Това уточнение примири Маестрото с обстоятелства.

– Да, да, разбира се... все пак, аз съм директорът... разбира се – измърмори той и оправяше яката на пуловера си с доволен вид. – Но нима няма да проявите поне малко уважение към нещастния старец? Значи днес няма да мога дори да се нахраня?

И отбеляза със задоволство изражението на съчувствие, което се появи по лицата на част от присъстващите. Накрая Маестрото отстъпи: все пак профсъюзният комитет на техническите служители представляваше работническата класа и въпреки че лидерите му бяха за него просто „задници“ (това бе любимата

му обидна дума, която непрекъснато използваше!), като тези, които представляваха, беше все пак политически целесъобразно да се срещне с тях.

– Добре – съгласи се той и отново разпери широко ръце. – Кажим им, че щом се върна... по време на някоя от репетициите... или щом пуснем представлението... общо взето, кажи каквото искаш... Да, ще ги приема.

Но вместо обичайното одобрително бръмчене, в кабинета настъпи тишина, която изненада Маестрото. Той погледна синьора Нинки.

– Но това е спешно... – каза Старата дама с треперещ глас. – Освен това... това е предвидено в съответната точка от вътрешния правилник на Театъра...

– А защо не отидете всички по дяволите заедно с вътрешния си правилник! – избухна Маестрото, почервенял от изблик на внезапен гняв.

И изчезна в тоалетната.

Глава втора

Профсъюзният синдикат на техническите служби на театъра се състоеше от четирима души: трима мъже и една жена. Научили, че Маестрото все пак се е съгласил да ги приеме, в момента те седяха в бара под сцената и гледаха по телевизията повторение на стар тенис мач, при това коментирани от последната мис Италия.

– А не беше ли много ядосан? – попита Мария Д'Април (отдел „Бизнес връзки“), както винаги в широка циганска пола и широки жилетки, които прикриваха излишните ѝ тлъстини.

– Не, не повече от обикновено – отговори сценичният работник, донесъл новината. – Каза, че ще те приеме при Адолфо.

– Как така при Адолфо?! – удиви се пиколото Ернесто Паница, слаб нисък мъж в син костюм на бели райета и бяла риза, от чиято огромна яка стърчеше тънък врат. – А защо не в театъра? Защо не в кабинета му?